

بسم الله الرحمن الرحيم

**جغرافیای اقتصادی گیلان
(با تأکید بر بخش کشاورزی)**

تألیف

دکتر مجید یاسوری عضو هیات علمی دانشگاه گیلان

سیده فاطمه امامی

سرشناسه	:	ياسورى، مجيد، ۱۳۴۶
عنوان و نام پديدآور	:	جغرافياى اقتصادى گيلان (با تاكيد بر بخش كشاورزى) // نويسندگان: مجيد ياسورى، سیده فاطمه امامی
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات صالحیان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهرى	:	
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۱۴-۲۲۷-۸
وضعيت فهرست‌نويسى	:	فيا
موضوع	:	کشاورزى - ايران - گيلان - جنبه هاى اقتصادى
موضوع	:	Agriculture- Economiv aspects- Iran-Gilan
موضوع	:	جغرافياى اقتصادى - ايران - گيلان
موضوع	:	Economic geography- Iran- Gila
موضوع	:	گيلان - اوضاع اقتصادى
شناسه افزوده	:	امامى، سیده فاطمه، ۱۳۷۰
رده‌بندى کنگره	:	۳۰۶.۰۲۰۶۵
رده‌بندى ديويى	:	۳۳۰.۱۰۹۳۰۳
شماره کتابشناسى ملي	:	۷۰۸۳۱
عنوان کتاب	:	جغرافياى اقتصادى (با تاكيد بر بخش كشاورزى)
مؤلفان	:	مجدید یاسوری، سیده فاطمه امامی
ويراستار علمى	:	دکتر سيدحسن مطيعى لنگرودى
صفحه آرا	:	فاطمه صدق زاده
ناشر	:	صالحیان
شمارگان	:	۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ:	:	اول - ۱۳۹۷

آدرس: تهران - ميدان انقلاب - خيابان کارگر جنوبى

خيابان ژاندارمرى - پلاک ۱۲۷ - واحد ۳

شماره تماس: ۰۲۱-۶۶۹۷۹۴۰۲ ۰۹۱۰۹۱۰۷۴۰۳

ISBN : 978-622-214-221-6

فهرست

فصل اول

جغرافیای اقتصادی تعاریف و مفاهیم

۷۰.....	مقدمه
۹.....	علم اقتصاد
۱۰.....	موضوعات علم اقتصاد
۱۴.....	وظایف نظام اقتصادی
۱۵.....	اقتصاد آزاد
۱۶.....	اقتصاد بسته
۱۷.....	علم جغرافیا
۲۰.....	جغرافیای اقتصادی
۲۲.....	جغرافیای اقتصادی و رابطه‌اش با علم اقتصاد
۲۴.....	قوانین جغرافیای اقتصادی
۲۵.....	زیربخش‌های جغرافیای اقتصادی

فصل دوم

ویژگی‌های جغرافیای گیلان

۳۲.....	مقدمه
۳۳.....	جغرافیای طبیعی
۳۳.....	موقعیت جغرافیایی استان
۳۴.....	تقسیمات کشوری و همجوار استان
۳۸.....	اقلیم
۳۹.....	تحلیل دما و تعداد روزهای یخبندان
۴۲.....	بارندگی
۴۸.....	زمین‌شناسی
۴۷.....	توپوگرافی
۴۹.....	ژئومورفولوژی
۵۳.....	پوشش گیاهی
۵۴.....	منابع آب
۶۳.....	تحلیل وضعیت آبیاری اراضی کشاورزی گیلان
۶۳.....	منابع تأمین و مصرف آب کشاورزی گیلان
۶۷.....	وضعیت راه استان گیلان
۶۹.....	جغرافیای تاریخی و فرهنگی
۶۹.....	اقوام و تمدن گیلان در پیش از تاریخ
۷۰.....	گیلان در دوره‌های مختلف تاریخ

۷۲.....	گیلان در سفرنامه‌های خارجی.....
۷۳.....	گیلان از انقلاب مشروطه تا کنون.....
۷۶.....	ساختار قومی و فرهنگی.....
۷۷.....	دین.....
۷۷.....	زبان.....
۸۰.....	جغرافیای جمعیت گیلان.....
۸۰.....	جمعیت و پراکندگی آن.....
۸۵.....	جمعیت شهری و روستایی.....
۸۷.....	نقش کشاورزی در اشتغال.....

فصل سوم

کشاورزی و جایگاه آن در برنامه‌های توسعه

۹۱.....	مقدمه.....
۹۲.....	نقش کشاورزی در توسعه.....
۹۸.....	سیاست‌های توسعه کشاورزی در برنامه‌های عمرانی قبل از انقلاب.....
۱۱۱.....	سیاست‌های توسعه کشاورزی در برنامه‌های بعد از انقلاب.....
۱۲۰.....	اهداف کلان بخش کشاورزی و منابع طبیعی.....
۱۲۶.....	نقش توسعه بخش کشاورزی در دوازدهم، دهم و نهم، اقدام ایران.....
۱۲۷.....	نظام‌های بهره‌برداری و توسعه کشاورزی.....
۱۲۸.....	شیوه تولید.....
۱۲۸.....	اشکال نظام‌های بهره‌برداری کشاورزی.....
۱۳۰.....	نقش اعتبارات و منابع در توسعه کشاورزی.....
۱۳۱.....	منابع تأمین اعتبارات کشاورزی.....

فصل چهارم

جغرافیای کشاورزی گیلان

۱۳۴.....	مقدمه.....
۱۳۸.....	کشاورزی گیلان در ادوار تاریخ.....
۱۴۰.....	عوامل تاثیرگذار بر کشاورزی گیلان.....
۱۴۳.....	کاربری اراضی کشاورزی.....
۱۴۶.....	شهرستان آستارا.....
۱۴۷.....	شهرستان آستانه‌اشرفیه.....
۱۴۸.....	شهرستان املش.....
۱۴۹.....	شهرستان انزلی.....
۱۵۰.....	شهرستان تالش.....
۱۵۱.....	شهرستان رشت.....
۱۵۲.....	شهرستان رضوانشهر.....
۱۵۳.....	شهرستان رودبار.....

۱۵۴	شهرستان رودسر
۱۵۵	شهرستان سیاهکل
۱۵۶	شهرستان شفت
۱۵۷	شهرستان صومعه سرا
۱۵۸	شهرستان فومن
۱۵۹	شهرستان لاهیجان
۱۶۰	شهرستان لنگرود
۱۶۱	شهرستان ماسال
۱۶۲	نظام بهره‌برداری از زمین کشاورزی در گیلان
۱۶۳	بهره‌برداران کشاورزی و وسعت اراضی
۱۶۸	نیروی انسانی
۱۷۳	بهره‌برداران زراعی و باغی
۱۷۷	کشاورزی گیلان
۱۸۲	تحلیل الگوی کشت و بهره‌برداری از زمین
۱۸۶	زراعت
۱۸۴	تقسیم بندی گیاهان زراعی
۱۹۱	گندم
۱۹۴	جو
۱۹۵	برنج
۱۹۹	وضعیت کشت برنج در گیلان
۲۰۲	سایر محصولات کشت شده در گیلان
۲۰۸	باغداری
۲۱۱	باغداری در گیلان
۲۱۶	محصولات باغی مهم گیلان
۲۲۱	کشت گلخانه‌ای
۲۲۴	دامپروری
۲۳۰	شیلات
۲۳۸	پرورش کرم ابریشم
۲۴۲	مکانیزاسیون و فرایند آن در کشاورزی
۲۴۶	تجهیز نوسازی اراضی
۲۵۰	اولویت‌بندی منطقه‌ای براساس پتانسیل انواع فعالیت کشاورزی
۲۵۸	محاسبه تراکم کشاورزی با استفاده از تکنیک ضریب مکانی (LQ)
۲۶۶	جمع‌بندی
۲۶۹	منابع

استان گیلان از ویژگی‌های طبیعی منحصر به فردی برخوردار است. وجود اقلیم معتدل و مرطوب، خاک حاصلخیز جنگلی و آبرفتی، باران و رودخانه‌های دائمی فراوان از مهم‌ترین مشخصه‌های طبیعی گیلان است. این امر شرایط مناسبی را برای فعالیت‌های کشاورزی فراهم نموده است. سابقه کشاورزی در گیلان بسیار طولانی بوده و این استان قطب تولید برخی محصولات ویژه در سطح کشور است. نتایج آخرین سرشماری کشاورزی کشور نشان می‌دهد که مساحت اراضی کشاورزی استان گیلان بیش از ۲۱۰ هزار هکتار بوده و حدود ۲۷۰ هزار بهره‌بردار کشاورزی در این استان فعالیت کشاورزی مشغول هستند. این استان همچنین، با تولید بیش از ۹۰ درصد چای و بادام زمینی، ۸۵ درصد فندق، ۳۶ درصد از پیله ابریشم دارای رتبه اول در کشور است. بعلاوه در این استان، محصول برنج با ۳۵ درصد از تولید کشور در رتبه دوم و محصول زیتون با ۲۵ درصد تولید در رتبه سوم کشوری قرار دارد. افزایش نیاز کشور به مواد غذایی، محدودیت‌های منابع تولید در سایر نواحی کشور و لزوم اتکا به منابع ملی در راستای اقتصاد مقاومتی اهمیت کشاورزی در استان گیلان را دوچندان نموده است. در سالهای اخیر به علت افزایش جمعیت و همچنین شکلات موجود بر سر راه فعالیت بهره‌برداران کشاورزی استان این فعالیت با محدودیت‌هایی مواجه شده و رفته‌رفته سهم کشاورزی در اقتصاد خانوارهای روستایی رو به تنزل است که می‌بایست از طریق تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی و رواج فعالیت‌های جدید، کارآفرینی، توسعه گردشگری روستایی، افزایش تولید و درآمد، مدیریت منابع تولید به بهبود سطح درآمد خانوارهای کشاورز پرداخته شود.

پراکندگی و تنوع فعالیت‌های کشاورزی در مناطق مختلف نیازمند برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی فضایی کشاورزی است که این امر در حیطه جغرافیای اقتصادی صورت می‌گیرد. جغرافیای کشاورزی به توصیف و بیان نوسان‌های مکانی و توزیع و پراکندگی انواع فعالیت‌های

کشاورزی می‌پردازد. تفاوت‌هایی که متأثر از اختلاف در کارکردهای انسانی، به لحاظ بهره‌وری و یا عدم بهره‌وری از فناوری در کشاورزی است.

موضوع کتاب، جغرافیای اقتصادی (با تأکید بر بخش کشاورزی) گیلان است. مباحث مربوط به بخش صنعت و خدمات که از محورهای دیگر جغرافیای اقتصادی است، در یک جلد دیگر به آن پرداخته خواهد شد. در این کتاب ابتدا به بیان تعاریف و مفاهیم جغرافیای اقتصادی، ویژگی‌های جغرافیایی گیلان، کشاورزی و جایگاه آن در برنامه‌های توسعه و برنامه‌های چگونگی و پراکندگی فعالیت‌های کشاورزی در استان پرداخته شده است. در این کتاب سعی شده آخرین آمار و داده‌های قابل‌دسترس در زمینه فعالیت‌های کشاورزی استان مورد استفا... قرار گیرد.

کتاب حاضر می‌تواند به‌عنوان یک منبع درسی و کمک‌درسی در دوره کارشناسی رشته جغرافیا مورد استفاده قرار گیرد علاوه کارشناسان و علاقه‌مندان به استان نیز می‌توانند از مطالب آن بهره‌مند گردند.

در خاتمه ضمن اذعان به وجود کمبود و اشکالات در بخش‌های مختلف از متخصصین و کارشناسان محترم و همه افرادی که با تذکر خود موجبات غنای علمی اثر را در ویرایش‌های بعدی میسر می‌سازند، صمیمانه تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

پاییز ۱۳۹۷

جغرافیای گیلان

سیده فاطمه امینی